

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
GIANNINO CARUANA DEMAJO**

Seduta tat-8 ta' Marzu, 2005

Citazzjoni Numru. 2150/1999/1

Albert u Josephine konjuġi Scicluna

Versus

Annetto Farrugia

F'din il-kawża l-atturi qegħdin ifittxu għad-danni li ġarrab l-attur wara li ntlaqat minn karrozza misjuqa mill-konvenut meta kien qiegħed jaqsam it-triq fuq *pedestrian crossing*. Iċ-ċitazzjoni tgħid illi fis-17 ta' Mejju 1997 l-attur intlaqat minn vettura misjuqa mill-konvenut meta kien qiegħed jaqsam fuq *pedestrian crossing*, u wegġa' u ġarrab debilità permanenti. Billi qiegħed igħid illi l-konvenut waħdu jaħti għall-incident, iżda, għalkemm il-konvenut qatt ma ċaħad ħtijietu, ma ntlafnaq ebda ftehim ma' l-assikuraturi tiegħu dwar il-*quantum* tad-danni, l-attur fetaħ din il-kawża u qiegħed jitlob illi l-qorti, wara li tgħid illi l-konvenut jaħti għall-incident u għandu jwieġeb għad-danni, tillikwida d-danni u tikkundanna lill-konvenut iħallas id-danni hekk likwidati, flimkien ma' l-imgħax u l-ispejjeż, fosthom tmienja u ħamsin lira u ħamsin ċenteżmu

(Lm58.50) ta' konsulti u ittri, dawk ta' ittra uffiċjali tat-22 ta' Marzu 1998, u dawk ta' ittra uffiċjali ipprezentata flimkien maċ-ċitazzjoni għall-għanijiet tal-Kap. 104.

Il-konvenut ressaq dawn l-eċċezzjonijiet:

1. L-azzjoni waqgħet bi preskrizzjoni taħt l-art. 2153 tal-Kodiċi Ċivili; il-konvenut ċeda din l-eċċezzjoni fis-seduta tat-28 ta' Ġunju 2001¹;
2. L-inċident seħħ bi ftija ta' l-attur;
3. il-konvenut ma kienx qiegħed isuq b'veloċità eċċessiva, u għalhekk il-ġrieħi li garrab l-attur ma għandhomx ikunu gravi; u
4. għalhekk il-konvenut qiegħed jikkontesta l-*quantum* tad-diżabilità.

L-inċident seħħ hekk:

L-attur jaħdem ma' *ST Microelectronics (Malta) Limited* u kien ħiereg mill-fabbrika f'Hal Far, flimkien ma' ħaddiema oħra, hekk kif spiċċa *x-shift*. It-triq quddiem il-fabbrika hija maqsuma b'*centre strip*. L-attur qasam minn fuq *pedestrian crossing* il-karreġġjata li tieħu lejn iż-Żurrieq, rikeb is-*centre strip*, beda jaqşam il-karreġġjata l-oħra u kien laħaq qasam ftit anqas minn nofsha meta ntlaqat mill-karrozza misjuqa mill-konvenut.

Bid-daqqa l-attur kiser it-*tibia* tax-xellug u l-ġog ta' l-irkoppa, u wegġa' wkoll l-ispalla tal-lemin. L-espert mediku maħtur mill-qorti sab illi l-attur għandu debilità li ma jfiegħ minnha ta' ħmistax fil-mija (15%)².

Għalkemm fit-tieni eċċezzjoni l-konvenut iġid illi kien l-attur li jaħti għall-inċident, din l-eċċezzjoni, fil-fehma tal-qorti, hija għal kollox frivola. Il-konvenut xehed illi, x'aktarx minħabba xi sigar li hemm fuq is-*centre strip*, lill-attur ma rahx qabel ma ġie fuqu. Dan ifisser illi l-konvenut kien qiegħed isuq b'aktar milli jippermettilu l-limitu tal-viżibilità. Kien imissu saq aktar bil-mod u bil-għaqal, aktar u aktar meta kien qiegħed joqrob lejn *pedestrian crossing* u seta' jobsor, meta seta' jobsor — għax kien għadu kemm spiċċa *x-shift* tal-fabbrika u għalhekk kien hemm ħafna ħaddiema ħerġin — illi x'aktarx kien sejjer isib lil min kien sejjer jaqşam it-triq.

---

¹ Fol. 81.

² Foll. 158 et seqq.

Min-naħa l-oħra, ma ngiebet ebda prova illi l-attur b'xi mod ħoloq xi emerġenza jew qasam f'xi waqt ħażin.

Il-qorti għalhekk bla esitazzjoni tiċħad it-tieni eċċezzjoni u tgħid illi l-ħtija kienet kollha tal-konvenut.

Ngħaddu issa għal-likwidazzjoni tad-danni.

Il-qorti stiednet lill-attur iħejji prospett tad-danni minnu pretiżi, u l-attur għamel dan b'nota tal-15 ta' Settembru 2004³. Il-konvenut kellu fakoltà jagħmel l-osservazzjonijiet tiegħu dwar il-pretensjonijiet ta' l-attur, iżda baqa' ma weġibx.

Bħala *damnum emergens* l-attur qiegħed jippretendi elf, sitt mija u wieħed u ħamsin lira u tnejn u ħamsin ċenteżmu (Lm1,651.52).

Fost il-partiti taħt *damnum emergens*, iżda, hemm *sick leave* mhux imħallas, *vacation leave*, *overtime* mitluf u *special sick leave*. Dawn, aktar milli *damnum emergens*, huma telf ta' dħul. Billi l-*lucrum cessans* sejjer jinħadem b'seħħ mid-data ta' l-inċident 'il quddiem, dawn il-partiti għandhom jitqiesu bħala parti mil-*lucrum cessans* u l-attur ma għandux jitħallas tagħhom darbtejn.

Il-partiti l-oħra taħt *damnum emergens* huma ġustifikati b'riċevuti u dwarhom ma jidhirx li hemm kontestazzjoni. Il-qorti għalhekk tillikwida d-*damnum emergens* fis-somma ta' tliet mija u wieħed u ħamsin lira u tnejn u ħamsin ċenteżmu (Lm351.52).

Ngħaddu issa għal-*lucrum cessans*.

Meta korra l-attur kellu sitta u erbgħin (46) sena. Meta tqis illi x'aktarx illi fil-ġejjieni l-età meta ħaddiem jirtira mix-xogħol sejra togħla, ikun xieraq *multiplier* ta' ħmistax-il (15) sena, kif qiegħed jippretendi l-attur.

FI-1998 l-attur kellu dħul ta' ħamest elef ħames mija u tlittax-il lira (Lm5,513). Biex tpatti għat-telf fil-valur tal-flus u għaż-żjediet li x'aktarx jingħataw fil-ġejjieni, il-qorti taqbel ma' l-attur illi għandha taħdem fuq dħul medju ta' sitt elef u ħames mitt lira (Lm6,500) fis-sena.

Meta tqis illi l-attur kellu debilità ta' ħmistax fil-mija (15%), il-*lucrum cessans* fuq ħmistax-il sena jiġi erbatax-il elf, sitt mija u ħamsa u għoxrin lira (Lm14,625). Billi l-ħlas sejjer isir aktar minn nofs iż-żmien tal-*multiplier* wara l-inċident,

---

³ Foll. 173 et seqq.

ma hux il-każ illi jsir tnaqqis talli l-attur jieħu bil-quddiem dħul tal-ġejjieni, iżda l-imgħaxijiet jibdew igħaddu millum. L-attur qiegħed jippretendi wkoll tliet mitt lira (Lm300) fis-sena għal ħmistax-il (15) sena wara li jirtira biex ipatti għal spejjeż li sejjer ikollu jagħmel wara li jirtira minħabba d-debilità tiegħu. Għalkemm dawn strettament ma humiex *lucrum cessans* — telf ta' qligħ — iżda *damnum emergens* — spejjeż — tal-ġejjieni, il-qorti taqbel illi din it-talba hija raġonevoli fiċ-ċirkostanzi billi x'aktarx illi, għax għandu debilità li ma jfiegħ minnha, l-attur ikun jeħtieġ għajnuna speċjali meta jikber u din ikollu jħallas għaliha. Il-qorti għalhekk tillikwida danni ulterjuri fis-somma ta' erbat elef u ħames mitt lira (Lm4,500).

B'kollox għalhekk id-danni jitiġgħu għal dsatax-il elf, erba' mija u sitta u sebgħin lira u tnejn u ħamsin ċenteżmu (Lm19,476.52).

Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti taqta' l-kawża billi, wara li tiċħad l-eċċezzjonijiet tal-konvenut, u tgħid illi hu waħdu kien jaħti għall-incident, tillikwida d-danni li ġarrab l-attur fis-somma ta' dsatax-il elf, erba' mija u sitta u sebgħin lira u tnejn u ħamsin ċenteżmu (Lm19,476.52) u tikkundanna lill-konvenut iħallas lill-attur id-danni hekk likwidati flimkien ma' l-ispejjeż mitluba fiċ-ċitazzjoni u l-imgħaxijiet millum.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----